

EVDE SERBEST ÇALIŞMA ORTAMI

Hanahı GÜR

Evde çalışma, zamanı, parayı ve ruh sağlığını koruyabilir. Ancak günümüzün sıkışık evlerinde, çalışma köşeleri bulabilmek mümkün mü?

Amerikalı yazar John Applegath, "Serbest Çalışma: 9'dan 5'e İş Yaşamına Pratik Seçenekler" (Working free: Practical Alternatives to the 9 to 5 job; AEMACON, a division of American Management Associations, New York, 1982) adlı kitabında, evde çalışmayı çeşitli yönlerden incelemiştir. Okurlarımıza, bu kitabın bir özetini sunmak istiyoruz.

ÇALIŞKAN OLMAK

Bazı insanların, bir gün içinde pek çok işi nasıl becerip yaptıklarına şaşırdığınız olmaz mı? Bu soruya verilebilecek bir cevap, kendi evlerinde çalışan bu insanların, her gün işe gidip gelirken harcayacakları zamanı kazandıkları ve böylece kazandıkları fazla saatleri, başka işleri ya da zevkleri için kullanıyor olmalarıdır.

Kitabında öğütlediklerini kendi yaşamında da uygulayan yazar John Applegath, evinde nasıl çalıştığını şöyle anlatıyor: "Evimde çalıştığım için, sabah uyanıp 5 dakikada işe koyulabilirim. Belli zamanlarda belli yerlerde bulunmam gerektiğinden, sabahın erken saatlerini yatakta okuyarak, televizyon seyrederek ya da konuklarla ilgilenerek geçirebilirim. Çalışmaya hazır olduğumda da kolayca başlayabilirim.

Önemli bir işi yetiştirmek için, gece yansına dek çalışmam gerekirse, eve dönmek için uzun süre araba kullanmak ya da karanlıkta uzun süre toplulaşma aracı beklemek gibi durumlarla karşılaşmam. Son olarak, bitirdiğim projeyi masamın üzerine temizce bırakarak yatabilirim".

Günümüzde, gitgide daha çok insan, evlerini, dev veri bankalarına bağlanabilen mini bilgisayarlarla, çeşitli iletişim araçlarıyla ya da daha başka araç gereçlerle donatarak, "elektronik ev yaşamı"na geçiyorlar.

Kuşkusuz, "evde çalışma" sözü tam doğru değildir; bazı insanlar, işlerinin hiç değilse bir bölümünü, alışılmadık yerlerde yaparlar. Örneğin, açık havada ve güneş altında daha iyi çalışan bir turist rehberi için, bir park, "evi gibi" dir.

Güzel bir kahvehanede yavaş yavaş içilen bir bardak çay da düşünmeyi kolaylaştırabilir. Zaman ve yer esnekliği evde, çalışmanın en yararlı yanıdır.

Eşi ile birlikte evinde çalışan yazar J.Sipnack ise, evde çalışmanın çocuk bakımındaki kolaylıklarını seviyor: "Bu evi, büyük olduğu için satın aldık; çünkü evde çalışmak istiyorduk. İkimizin de, üçüncü katta birer çalışma odamız var. Ben, aslında dışarıda çalışmayı severim; önceleri, uzun zaman dışarıda da işyerimiz vardı. Dolayısıyla, ev dışında çalışma deneyimimiz de oldu. Şimdi, evde çalışmayı da, biri yedi aylık, öbürü üç yaşında olan çocuklarımızı gözlerimiz önünde tutabildiğimiz için seviyoruz. Böylece, hem çalışabilen, hem de bebeğine bakabilen pek az kadından biri olduğum için mutluyum. Onların eve girip çıktıklarını görmek ve onlara daha çok zaman ayırmak hoşlandırıcı oluyor".

EVDE ÇALIŞMA NE ÖLÇÜDE BENİMSENDİ?

Evde çalışanlarca yapılabileceği düşünülen bazı işlerin ekonomik ve yasal zorlukları yüzünden, işverenler, evde çalışmak isteyen memur kullanmaktan kaçınıyorlar. Örneğin, pahalı bir araç gereç donanımının evde sağlam ve güvenilir olarak korunması, çözümü zor bir sorun oluşturuyor. İşveren açısından, sigorta ve güvenlik sistemleri giderleri de, evde çalışma harcamalarına eklenmiş oluyor.

Yasal ve ekonomik sorunların çoğu, evde çalışan kimsenin, memur olmayıp bağımsız bir katılımcı olması ile ve kendi araç gereç donanımını da kendi sağlaması ile çözümlenebilecektir. Bazı işverenler, böyle katılımcılara asgari ücret ödemektedirler. Katılımcılar ve işverenler, ürünlerin fiyatlarını da anlaşarak belirleyebilmektedirler. Bunların yanında, bu tür katılımdan şüphelenerek, birçok koruyucu çalışma kuralı düzenlenmiş olan iş yönetimleri de vardır.

Evde çalışma yandaşları, işyeri teknolojisinin gelişmesi ile, geçmişte çoğu zaman çalışma dışı kalmış insanların işgücünden de yararlanılabileceğini umuyorlar. Örneğin, ev kadınları, çocukların okulda olduğu saatleri iyi kullanarak, evin gelirine katkı yapabilmelidirler. Teknolojinin insanlara sunduğu rahat çalışma ortamına, yaygın telefon kullanımının eklenmesi de, sakat insanların önündeki engelleri büyük ölçüde kaldırmıştır. Toplumun da anlayışlı davranması sakatların, yaşlıların ve güçsüzlerin sorunları ile ilgilenmesi gerekir.

Her gün, birkaç saati evde çalışarak değerlendirerek isteyenleri, bazı zorluklar beklemektedir. Evde haftada 40 saat kullanılacak bir araç gereç donanımı şimdilik pahalıya mal olmaktadır; bu dışarıda haftada 10 saat kullanılarak aynı verimi elde etmek için yapılan yatırımın dört katı demektir. Böylece net kâr hızı % 17 olduğuna göre, araç gereç donanımının evde kullanılması pratik değildir.

Öte yandan, çocuk bakımı için evde oturmaları gereken çalışanların bazı özel sorunları da vardır. Günümüzün genç ailelerinin sıkışık evlerinde, çalışma köşeleri bulmak gerçekten zordur. Ayrıca, evde yapılan iş, evin oldukça geniş bir yerini, dolayısıyla kira giderinin büyük bölümünü tutmasına karşılık, bu harcamanın işverenle evde çalışan kimse arasında paylaşılıp paylaşılmayacağı da açıklığa kavuşmamıştır. İşverenle, onun evde çalışan memurları arasında bir anlaşma sağlanabilirse, kuşkusuz, daha yüksek ücret biçimindeki "kira geliri", ailenin gayri menkul harcamalarına yardım olacaktır. Ancak, ikamet yerlerinin ticarî amaçla kullanılmasını yasaklayan yasalar, böyle bir anlaşmayı engellemektedir.

Aslında, evde çalışma "fırsatı" çok önemli bir toplumsal değerdir. Böylece, iş pazarları, imkânları kit olanlara ve kendilerinden yararlanılmayan on üç, on dokuz yaş arası ya da daha küçük yaş grubundaki kimselere, kendi yetenekleri ölçüsünde açılmış olacaktır. Bu da istenen bir toplumsal gelişmedir.

GELECEKTEKİ DURUM

Evde yapılmak üzere, kolayca seçilebilecek özel iş türleri vardır: Bilgisayar programcılığı, yazı işleri gibi. Belki böylece, sakatlar, güçsüzler ve başkaları, yer değiştirme yüküne katlanmadan, işgücüne eklenebilecekler ve toplum tarafından unutulmayacaklardır. Gelecekte, çalışanların toplumla bağlantısını sağlamak üzere, geleneksel işyerinin yerine geçebilecek kuruluşlar da yapılabilecektir. Ancak bu düzenlemelerin getireceği toplumsal değişim, teknolojik değişimden daha yavaş olabilecektir.

Yaklaşık 20 yıl önce, bilgisayarların ilk ortaya çıkışında ileri sürülen büyük savların aynıları, bugünün ev bilgisayarları için yeniden gündeme gelmiş-

EVDE NASIL ÇALIŞALIM?

Evde çalışırken, şu basit kılavuzu izleyiniz:

1. *Giyinik olunuz: "İşte olmak", günlük olduğunuzu varsaydığımız bir görevdir; dolayısıyla, işinize uygun bir elbise giymelisiniz.*
2. *Çalışma saatlerinizi belirleyiniz: Bu saatleri, çalışma odanızın kapısına ya da ailenizin ve arkadaşlarınızın görebileceği bir yere asınız ya da telefonla hatırlatınız. Örneğin, "9'dan 5'e dek işte olacağım" deyiniz ve orada olunuz.*
3. *Çalışmaya zamanında başlayınız: Dakiklik, bir çalışma programını sürdürmek için önemlidir. İşinize gitmek, yalnızca koridorda birkaç adım yürümenizi gerektirse de, işe hiç geç kalmadığınızı biliniz.*
4. *Zamanında da, işi bırakınız: Akşam yemeği boyunca, işinizin güçlükleri ile oyalanmayınız. Çalışma saatleri bitince, çevrede bir yürüyüş yapınız; işi unutmak için bir yol bulmalısınız.*
5. *İnsanlarla görüşünüz: Günün 24 saatini evinizde geçirirseniz, toplumdan kolayca dışlanırsınız. Sabahki iş programınızda bir oyun; her öğleden sonrada ise, bakkala ya da gazeteciye bir tur bulunsun. İşten sonra, çalışma ekibinizle uygun bir yerde toplanıp çay içerek, iş görüşmeleri yapınız; böylece, hem iş, hem de kişisel ilişkilerinizi sürdürebilirsiniz.*

tir. Amerika, yine başı çekmektedir. 20 yıl sonra bugün ise, eskinin iddialı görüntülü telefonları hiç yoktur. □

ARILAR ÇİÇEKLERİ NASIL SEÇER?

Çiçek çiçek gezen arılar, bal alınacak çiçeği rastgele seçmezler. Arıların da öz alacakları çiçeği belirlemede bazı ölçüleri vardır. İlk tercihleri menekşe renkli çiçeklerdir. Bazı çiçeklerden, hele hele yonca çiçeğine benzer çiçek çeşitlerinden köşe bucak kaçarlar. Çünkü yonca yapraklarının ortasında bulunan bol çiçek tozu içeren bir taç yaprağı, tedbiri elden bırakıp işine koyulan bir arıya mezar olur; bu taç yaprak bir avcı kapanı gibi, üzerine konan arıyı kapar. Arıların çiçekleri birbirinden nasıl ayırt etmekte oldukları son zamanlara kadar bilinmiyordu. 1981 yılına kadar, arıların her çiçeğin ayırt edici özelliklerini zihinlerine yerleştirdiklerine inanılıyordu. R. Wehner, 1981 yılında yaptığı araştırma ve incelemelerle bunun boş

bir inanç olduğunu ortaya koydu. ABD'li bir biyolog olan JAMES GOULD, arıların çiçek resimlerini adeta çekip, oldukları gibi hafızalarına kaydettiklerini ve her birinin biçimini omurgalılar gibi eksiksiz hatırladıklarını ispatladı. Bu bilim adamı, böceklerle en çok sevdiği çiçekleri tanımlarında göze ilk batacık çarpıcı çiçek özelliklerini öğretmek için denemeler yaparak, omurgalı ve omurgasızların görme mekanizmalarında fark olmadığını ispatladı. Böylece, aksi düşünceler geçerliliğini yitirmiş oldular. Bundan böyle bu konunun çözüme kavuşturulması gereken başka bir boyutu var: Acaba arılar da insanlar gibi, gördükleri çiçeklerin boylarını tahmin edip, zihinlerine olduğu gibi mi kaydediyorlar; çiçekleri uzaktan mı veya yakından mı görüyorlar?

La Recherche'den çev.: Yusuf BUDAK